

KS. DANIEL BRZEZIŃSKI

UNIwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

DANBR@UMK.PL

ORCID: 0000-0003-4680-3055

OD REDAKCJI

Ostatni w 2022 roku tom naszego kwartalnika rozpoczynamy od ważnej dla historii i teologii liturgii, zwłaszcza dla heortologii, problematyki dotyczącej anamnetycznego wymiaru tzw. świąt idei. Owe obchody wynikają głównie z dogmatycznej refleksji nad Objawieniem, a niekiedy także z objawień prywatnych i nurtu pobożnościowego danej epoki, i nie stanowią wprost liturgicznej pamiątki konkretnego faktu zbawczego. Stąd rodzi się wątpliwość, czy są one – a jeśli tak, to w jakim sensie – anamnezą Misterium Chrystusa? W artykule ks. Daniela Brzezińskiego – wobec wielu nieporozumień i niejasności zgłaszanych w tej kwestii nawet w poważnej literaturze przedmiotu – można odnaleźć niezbędne wyjaśnienia i doprecyzowania.

Zagadnień z zakresu liturgiki dotyczy również – jakże aktualne szczególnie w dobie kryzysu wiary i tożsamości chrześcijańskiej – opracowanie ks. Bogusława Miguta traktujące o celu Eucharystii w ujęciu współczesnej teologii liturgicznej (zarówno szkoły rzymskiej, jak i amerykańskiej), która łączy w sobie zbawcze misterium Chrystusa, jego celebrację i życie chrześcijańskie.

Z kolei znaczeniem wiary w procesach wychowania i nauczania w świetle listu o pilnej potrzebie wychowania autorstwa papieża Benedykta XVI zajmuje się ks. Grzegorz Kaczorowski. Ojciec Święty Be-

nedykt XVI, świadom współczesnych problemów egzystencjalnych, w tym także tych związanych z wychowaniem i nauczaniem, z ogromną pedagogiczną intuicją i precyzją – jak zauważa Autor artykułu – w misji wychowania w wierze wskazuje na potrzebę obudzenia nowej nadziei, określając ją „sercem wychowania”.

Istotę wiary człowieka, jaką jest pełne zjednoczenie z Chrystusem – na przykładzie błogosławionej urszulanki s. Blandyny Merten – przedstawia s. Anna Emmanuela Klich, która analizuje etapy życia Błogosławionej oraz sposób realizacji przez nią chrześcijańskiego powołania.

W dziale „Teologia” zamieszczamy również tekst filozoficzny. Wszak – jak mawiano już w wiekach średnich – *philosophia* to *ancilla theologiae*, i niezwykle trudno jest wyrazić i zrozumieć teologię chrześcijańską bez znajomości filozofii, zwłaszcza filozofii arystotelesowsko-tomistycznej. Stąd ks. Tomasz Dutkiewicz przypomina wypracowaną na terenie realistycznej metafizyki koncepcję tzw. transcendentaliów relacyjnych (czyli prawdy, dobra i piękna), która stanowi właściwe narzędzie filozoficznego poznania prawdy o Bogu osobowym.

W dziale tym odnajdziemy też teologiczną relację ks. Dariusza Kwiatkowskiego z przygotowań do historycznego wydarzenia dla Kościoła w Polsce, jakim był uroczysty akt zawierzenia św. Józefowi Kościoła i narodu polskiego, dokonany w Narodowym Sanktuarium św. Józefa w Kaliszu w dniu 7 października 2021 roku. Zawierzenie to poprzedzone było rekolekcjami narodowymi, w których dzięki transmisjom medialnym mogli uczestniczyć wierni z całej Polski. Rozważania rekolekcyjne, głoszone przez znanych teologów i kaznodziejów polskich, ukazywały św. Józefa jako opiekuna Kościoła Powszechnego, patrona małżeństwa i rodziny ze szczególnym wskazaniem na rolę ojca w rodzinie, oraz jako obrońcę życia od poczęcia aż do naturalnej śmierci.

Cztery publikacje prezentujemy w dziale „Rodzina”, choć – oczywiście – kwestia ścisłej klasyfikacji ich treści pozostaje w dużej mierze otwarta.

Niewątpliwie rodziny i małżeństwa bezpośrednio dotyczy opracowanie ks. Sławomira Tykarskiego, będące raportem z badań ankietowych ukazujących funkcjonowanie polskich rodzin w czasie pandemii koronawirusa. Autor szuka odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób rodzi-

ny poradziły sobie z nowymi wyzwaniami i zaadaptowały się do nieznanych przed pandemią warunków życiowych. Badania objęły populację dwustu osób i dotyczyły trzech obszarów: funkcjonowania dorosłych, funkcjonowania dzieci w ocenie rodziców oraz funkcjonowania relacji małżeńskich. Uzyskane wyniki napawają pewnym optymizmem. Wykazały bowiem, że pomimo licznych trudności i ograniczeń, sytuacja pandemiczna w przebadanej populacji, w większości przypadków, nie zaszkodziła relacjom rodzinnym. Co więcej, to właśnie pandemia spowodowała, że w wielu rodzinach relacje między jej członkami się wzmocniły, wywołując pozytywne skutki.

Tematykę związaną z sytuacją pandemiczną w Polsce podjął także ks. Wojciech Cichosz, przedstawiając z perspektywy psychologa szkolnego problemy i wyzwania powstałe po zdalnym nauczaniu w czasie pandemii COVID-19. Czas pandemii sprawił, że istniejące dotąd w społeczeństwach zakłócenia na poziomie odniesień międzyludzkich i zdrowia psychicznego uległy pogłębieniu. Fakt izolacji sanitarnej nie pozostał również bez wpływu na najmłodsze pokolenie, przyczyniając się do wzrostu wśród dzieci i młodzieży trudności natury psychicznej: depresji, stanów lękowych, jak również zaburzeń odżywiania, zachowań autodestrukcyjnych czy nawet prób samobójczych. Musimy mieć świadomość, że pogorszenie kondycji psychicznej dzieci i młodzieży prawdopodobnie wpłynie w przyszłości na większą liczbę podejmowanych przez młodych ludzi społecznych postaw ryzykownych i niepożądanych.

Problematyką dziecka w debatach Soboru Nicejskiego II zajmują się ks. Szymon Drzyżdżyk i ks. Marek Gilski. Żaden inny sobór nie poświęcił tematyce dzieci tyle miejsca i nie potraktował jej tak szeroko. Chociaż przywoływane dyskusje soborowe odbywały się we wczesnym średniowieczu, to jednak – jak się okazuje – szereg ustaleń i postanowień z 787 roku nic nie straciło na aktualności, mimo tak bardzo odmiennego kontekstu historycznego, społecznego i kulturowego.

I wreszcie, ks. Wojciech Kućko analizuje koncepcję Globalnego Paktu Wychowawczego oraz propozycję wcielenia jej w praktykę na bazie nauczania papieża Franciszka. Koncepcja ta nie została jeszcze opracowana w szerszy sposób w języku polskim, dlatego w artykule zaprezentowane zostały jej główne założenia oraz implikacje etyczne.

Omówiono też siedem płaszczyzn realizacji owego paktu oraz wynikające z nich wyzwania moralne: docenienie misji szkoły, odkrycie na nowo tożsamości szkół katolickich, ukazanie nowej roli uniwersytetów oraz wartości piękna w procesie formacji ludzkiej. Wśród ścieżek Globalnego Paktu Wychowawczego zaproponowanych przez papieża znajdują się między innymi: słuchanie młodych pokoleń, promocja kobiety i zdecydowane zwiększenie odpowiedzialności rodziny za wychowanie dzieci i młodzieży oraz zaangażowanie rodziny w proces wychowawczy jako pierwszego i niezbędnego podmiotu wychowania.

Życzymy ciekawej i owocnej lektury.

Ks. Daniel Brzeziński
redaktor naczelny